

## Utbildningsförvaltningen

# Remissvar över betänkandet SOU 2025:26 Betänkande gällande Tid för undervisningsuppdraget

### Sammanfattning

Utmaningen med att hitta en bra balans i lärares arbetsmiljö och arbetsbelastning är inte helt enkel, inte minst med anledning av att lärare ska arbeta mer koncentrerat i tid över året än andra yrkeskategorier. Hade arbetstiden fördelats på fler arbetsdagar/-veckor hade möjligen den upplevda arbetsbelastningen varit lägre. Vi delar dock uppfattningen i betänkandet att förutsättningarna och kraven över tid har ökat/förändrats samt att arbetssituationen för lärare och rektorer i skolan är krävande och intensiv. Det är viktigt att på olika nivåer i utbildningssystemet enas om vad undervisningsuppdraget innefattar samt tydliggöra prioriteringar av arbetsuppgifter.

Betänkandets uppdrag att adressera frågan om möjliga vägar till att minska den administrativa bördan för lärare är angelägen och förslagen om begränsade dokumentationskrav är intressanta att arbeta vidare med.

Arbetet mot kränkande behandling är viktigt för att säkerställa att alla barn och elever är trygga i sin lärmiljö, med det sagt så får vi samtidigt konstatera att hanteringen är administrativt betungande och resulterar i mycket dokumentation. Utgångspunkten att varje misstanke ska utredas medför ofta att relativt små incidenter tar mycket tid i anspråk och en kan fundera över mervärdet av detta för inblandade barn/elever i ett inte obetydligt antal ärenden. Förslaget att flytta fokus från att anmäla och utreda till att uppmärksamma och agera bör kunna frigöra tid för förbyggande och främjande insatser samt tid till undervisningsuppdraget.

Delen i betänkandet som handlar om att i detalj på en nationell nivå reglera lärares arbetstid tror vi inte är en gynnsam strategi. Det är ett betydande avsteg från praxis att arbetsgivaren leder och fördelar arbetet, utifrån arbetsplatsens/enhetens behov och givna omständigheter. Med den stora variation av förutsättningar som finns på landets alla skolenheter är det inte rimligt med en nationell/gemensam reglering på den detaljnivån som finns beskrivet i betänkandet.

Den principiella hållningen bör vara att frågor som reglerar arbetstid och arbetsvillkor ska hanteras inom ramen för kollektivavtal, mellan parterna på svensk arbetsmarknad. Det blir också märkligt att i detalj reglerar arbetstid/-uppgifter för endast en personalkategori i skola/förskola, även om det är den största. I någon form av stringent hantering borde man då också på motsvarande sätt reglera och tidsätta andra lagstadgade funktioners arbetsuppgifter, såsom rektor, skolchef och

elevhälsans olika funktioner. En sådan hantering skulle högst troligt kännas främmande för de flesta.

### **Synpunkter och kommenterar kopplat till:**

#### *Minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen*

Vi ser positivt till förslaget att elever och vårdnadshavare ska informeras om barnets eller elevens utveckling *vid tillfällen som förskolan, fritidshemmet eller skolan föreslår*. Då det i förslaget står att utvecklingssamtal ska genomföras *minst* en gång per år, öppnar detta till fler samtal med vårdnadshavare och elever om eleven inte når målen eller om det av annan anledning behövs fler utvecklingssamtal. Samtidigt är det bra om man inte behöver ha fler än ett samtal per om det inte föreligger behov. Vi vill poängtera vikten av att nära samarbete med vårdnadshavare inte ska försämrats av förslaget, men ställer oss positiva till att utgångspunkten är minst ett utvecklingssamtal per år.

Lärarens dokumentation har ökat och kan säkert reduceras om kravet på dokumentation regleras. Däremot behöver elevernas kunskapsutveckling vara dokumenterad och transparent både för eleven, vårdnadshavaren och skolans elevhälsa så att stödåtgärder och andra insatser inte fördröjs. Utmaningen är att hitta en god balans, där nödvändig dokumentation finns samtidigt som tid inte läggs ner på överflödiga hantering. I det fall kraven på dokumentation reduceras och den upplevda insynen för vårdnadshavare därmed blir mer begränsad, finns en risk att detta kan leda till en negativ upplevelse av transparens och delaktighet

Det som händer i undervisningen och elevnära aktiviteter är grunden för elevens utveckling och ska därför också vara grunden i det systematiska kvalitetsarbetet. Därav är lärares delaktighet i skolans kvalitetsarbete av stor vikt så att utvecklingsarbeten och kompetensutveckling utgår från undervisningsnära situationer. Däremot kan formerna för lärarnas delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas så att likvärdigheten ökar och arbetsinsatsen begränsas till det som är väsentligt.

#### *Behov av lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling*

Här delar vi uppfattningen att dokumentationen är omfattande och att det finns en osäkerhet om hur mycket som behöver dokumenteras samt vad som ska anmälas till huvudman. Det finns sannolikt en uppfattning på olika nivåer i organisationen om att en måste dokumentera för att "hålla ryggen fri" om exempelvis ärendet skulle anmälas till Skolinspektionen. Utgångspunkten att varje misstanke ska utredas medför ofta att relativt små incidenter tar mycket tid i anspråk och en kan fundera över mervärdet av detta för inblandade barn/elever i ett inte obetydligt antal

ärenden. Förslaget att flytta fokus från att anmäla och utreda till att uppmärksamma och agera bör kunna frigöra tid för förbyggande och främjande insatser samt tid till undervisningsuppdraget.

### *Ramar för undervisningsuppdraget*

Delen i betänkandet som handlar om att i detalj på en nationell nivå reglera lärares arbetstid tror vi inte är en gynnsam strategi. Det är ett betydande principiellt avsteg från praxis att arbetsgivaren leder och fördelar arbetet, utifrån arbetsplatsens behov och omständigheter. Då förutsättningarna för undervisning är väldigt olika i olika verksamheterna anser vi det problematiskt att tidsmässigt detaljstyra de olika delarna i ett läraruppdrag.

Idag har lärare 45,5 timmars arbetstid i genomsnitt per vecka i grundskola/ gymnasieskola för att utföra sitt uppdrag och uppgifterna kan se väldigt olika ut, både utifrån undervisningstid, gruppsammansättningar/-storlekar etcetera. Läraryrket har gått från att vara ett ensamyrke till ett som kräver kollegialt samarbete och samsyn med utgångspunkt i vetenskaplig grund.

Vi ser behov av ett förtydligande gällande arbetsuppgifter i förtroendearbetstiden då denna upptar över 20 % av lärarnas arbetstid och att utgångspunkten i ramar för lärares arbetstid förhåller sig till hela årsarbetstiden. Hade arbetstiden dessutom fördelats på fler arbetsdagar/-veckor hade möjligen den upplevda arbetsbelastningen också varit lägre.

Individualiseringen av förskollärares planeringstid som en rättighet riskerar att destabilisera en organisation med adekvat planeringstid kopplad till barngruppen och inte den enskilda pedagogen. Vidare behöver de kringuppgifter som beskrivs i utredningen fortfarande utföras vilket kan betyda ett ökat behov av andra yrkesgrupper och konkurrens mellan dessa kan uppstå samt att en betydande omfördelning av yrkeskategorier kan behöva genomföras.

Förslaget om att definiera och i viss mån begränsa vad som ska ingå och/eller inte ingå i förskollärares arbetsuppgifter kan innebära omfördelning till andra befattningar/yrkeskategorier (exempelvis barnskötare). I vår kommun, med hög förskollärartäthet, innebär det att befattningar sannolikt behöver bytas ut. Idag kan det i en förskollärartjänst ingå mindre delar av det som utredning definierar som kringuppgifter. Då dessa utgör en mindre del av arbetstiden har bedömningen i Karlshamns kommun varit att det, trots dessa uppgifter, varit fördelaktigt med en hög förskollärartäthet. Karlshamns kommun kan om dessa förslag träder i kraft ersätta förskolläraren med personal som i stället utföra dessa kringuppgifter.

Reglering av planeringstid på individnivå för lärare i förskolan, i stället för på gruppnivå, medför sannolikt inte en likvärdighet utan skapar ett behov av att planera utbildning utifrån förskollärares individuella rättighet i stället för barngruppens behov. För att förtydliga – vid en förskola med hög andel förskollärare blir summan av planeringstid mycket större än på en förskola med lägre andel förskollärare om mängden tid är kopplad till varje förskollärare individuellt. Detta kan inte vara gynnsamt för likvärdigheten.

### **Konsekvenser**

Tanken att om fler arbetsuppgifter "utanför undervisningsuppdraget" omfördelas från lärare till annan skolpersonal så frigörs tid till undervisningsuppdraget förutsätter att man bibehåller volymen lärarpersonal samtidigt som man anställer andra att lösa de omfördelade arbetsuppgifterna. I detta scenario blir sannolikt konsekvensen en betydande kostnadsökning för kommunen/arbetsgivaren.

Ett annat scenario är om kommunen/arbetsgivaren har dimensionerat sin lärarpersonal för att också klara att hantera ett antal uppgifter som inte är direkt kopplade till undervisningsuppdraget (som definierat i betänkandet), exempelvis på mindre enheter där det kan vara praktiskt gynnsamt att kombinera uppdrag. En konsekvens i detta scenario skulle kunna bli att man minskar volymen lärarperson för att anställa "någon annan".

Det är svårt att inte se problem med att utredningsförslagen som är kopplade till arbetstider rimligtvis måste bli både personal- och kostnadsdrivande. Mer tid till planering innebär mindre undervisningstid med eleverna för varje lärare och om lärare samtidigt ska "avlastas" en del arbetsuppgifter så behöver annan personal anställas. Det finns ingen ekonomisk kalkyl eller konsekvensbeskrivning i betänkande som vi förstår det och vår uppfattning är att frågan om finansiering måste adresseras – statliga krav och beslut måste matchas med statliga resurser.

I vår kommun har de lärare som är anställda i förskoleklass semestertjänster, med avsatt tid för undervisning och planeringstid utifrån de förutsättningar som finns på skolorna, och vi bedömer detta vara ett rimligt och adekvat upplägg. Det finns inte uttryckt i betänkande att dessa skulle omfattas av ferietjänster, men i förslaget om högsta omfattning av lärares undervisningstid finns denna grupp med i kategorin om 550–650 timmar, tillsammans med lärare i årskurserna 1–6 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan, samt årskurserna 1–7 i specialskolan. Vi ser en risk för att en nationell reglering av en "usk" också skulle kunna föranleda en diskussion om ferieanställningar för denna grupp medarbetare, vilket vi inte anser vara en gynnsam konsekvens.

### **Svaret hanterat och beslutat på Utbildningsnämnden i Karlshamn 2025-05-27**